A°. 1830. N°. 8

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG DEN 18 JANUARY.

GRIEKENLAND.

EGINA den 13 November. De *Chef d'Escadre de la Grèce*, die thans den *Courrier d'Orient* vervangt, deelt de navolgende boodschap mede, door den President van Griekenland aan den Senaat toegezonden:

„ Wij belasten den secretaris van staat voor de buitenlandsche zaken, *Jeannet Kolo*, om uw ter kennis te brengen de nota, ons door de heeren, resident van Frankrijk baron *de Rouen*, en den Britschen vice-admiraal, graaf *van Heyden*, toegezonden, benevens de antwoorden, welke wij daarop gegeven hebben.

[illegible] vernemen, dat het achterstallige der 300,000 fr. onderstand, waarvan wij gewaagden in de rekening aan het congres te Argos overgelegd, thans ter beschikking van het gouvernement is gesteld geworden.

„ De heer resident van Frankrijk doet ons hopen, dat zijn doorluchtige monarch zijne weldaden over ons zal blijven uitstorten, indien de aanwending dergene, welke wij ontvingen, wezenlijk strekt tot welzijn van het land.

„ De bijzonderheden, welke wij reeds ten dien opzigte hebben medegedeeld, en de bewijzen, welke wij er weldra zullen kunnen toevoegen, zullen veelligt medewerken om de vervulling onzer wenschen te bespoedigen. De Koning van Frankrijk zoude die wenschen vervullen, indien Zijne Maj. gezamelijk met zijne bondgenooten, de door ons gevraagde leening van 60 millioenen fr. geliefde te waarborgen.

„ Wij hebben verscheidene pogingen gedaan, ten einde deze waarborging te erlangen, en zien daarvan den uitslag te gemoet. Het is u niet onbekend, dat wij aan de Koninglijke milddadigheid van *Karel X.*, een groot aantal voorwerpen van wapenrusting en kleedingstukken voor de infanterie, artillerie en kavallerie, te danken hebben.

„ De 6000 geweren en 12 veldstukken, welke wij kortelings van de edelmoedigheid des Keizers van Rusland ontvingen, vermeerderen het materieel onzer geregelde troepen aanmerkelijk.

„ Griekenland zoude zijne erkentenis voor zijne doorluchtige weldoeners niet beter kunnen bewijzen, dan door het verdubbelen zijner pogingen, ter ontwikkeling en volmaking van de inrigting zijner troepen. Ter bereiking van dit doel, zal zich het gouvernement weldra in het geval bevinden de medewerking van den Senaat in te roepen, waarop wij reeds met een volledig vertrouwen rekenen.

„ Terwijl wij, mijnheeren, u deze eerste mededeeling doen toekomen, vinden wij een waar genoegen met u alle de hoop te deelen, welke wij voeden, omtrent de mededeelingen welke wij in het toekomende in het geval zouden kunnen zijn van u te doen, ten gevolge der betrekkingen, welke de doorluchtige beschermers van Griekenland met ons gouvernement wel zullen willen onderhouden, ten aanzien der gewigtige punten, die onder hun toezigt moeten beslist worden."

NAPOLI DI ROMANIA den 4 November 1829. Bij de instelling der Senateurs in het lokaal voor hunne zittingen bestemd, hield de President de navolgende redevoering:

„ Het gouvernement heeft u, mijnheeren, geïnstalleerd in de uitoefening der gewigtige ambtsbezigheden, welke gij genoepen zijt te vervullen, overeenkomstig het besluit van het vierde nationale congres.

„ Gij kent de beweegredenen, die tot nogtoe uwe vereeniging vertraagden. Het gouvernement heeft dezelve in zijne circulaire van den 13 September ontvouwd. Maar het rekent te zeer op uwen ijver en uwe werkzaamheid, om zich niet in voorraad overreed te houden, dat, ongeacht den reeds verloopenen tijd, het voltooijen der werkzaamheden, welke u de vergadering van Argos opdroeg, niet vertraagd zal worden. Wij zullen niets verzuimen, om tot deze uitkomst te geraken. Gij zult er eene nieuwe waarborging van vinden, in de mededeelingen, welke door de Secretarissen van het gouvernement in deze eerste zitting zullen gedaan worden.

„ Onverminderd de gewigtige deelen van het inwendig bestuur, waarmede gij u zult hebben bezig gehouden, kunnen de vraagstukken, waarover buitenlands gehandeld wordt, en welker oplossing op de bestemming van Griekenland haren invloed moet uitoefenen, niet nalaten het voorwerp te zijn van uwe wenschen en van uwe aandacht.

„ Het gouvernement heeft nog geene de minste mededeeling van wegen de verbondene hoven over deze bedoelde belangen, bekomen. Het voedt nogtans de hoop, dat zijne verwachting weldra zal vervuld worden, en dat het u zal kunnen aankondigen, dat ons land, dank hebbe de vermogende bescherming van zijne doorluchtige beschermers, en onder die van het regt der volken, weldra de vruchten zal kunnen plukken van zijne lange en bloedige opofferingen.

„ Maar hoe meer Griekenland naar een dergelijk lot zucht, des te meer moet het, door de voortgangen der herstelling en de bevestiging van de binnenlandsche orde, op nieuws aan de wereld bewijzen, dat het zulks waardig is. Dit kan het niet doen, dan door de hulp zijner overheden, onder welke gij, mijnheeren, de eerste plaats bekleedt. Hieruit, zult gij het gewigt beoordeelen der werkzaamheden aan uw doorzigt en uwe vaderlandsliefde toevertrouwd, en hoe heilig de pligten zijn, welke u uwe ambtsbekleeding oplegt. Gij zult, wij twijfelen er niet aan, dezelve op eene wijze weten te vervullen, waardoor de hoop der natie en van het gouvernement zal verwezenlijkt worde."

Volgens een der Fransche dagbladen zoude het kabinet van Rusland zich [illegible] verklaard hebben [illegible] en Engeland, om de regeling van Griekenland op te dragen aan den prins *van Saksen-Coburg*; edoch het gevoelen hebben gehuldigd, dat voor als nog, niet zoo zeer de vorm van bestuur, aan den nieuwen staat van Griekenland te geven, het voornaamste voorwerp van zorg scheen te wezen, dan wel de hereeniging van de overblijfselen eener verstrooide bevolking, tot een maatschappelijk ligchaam. De pogingen door den regenwoordigen President, den heer *Capodistrias*, daartoe aangewend, waren reeds tot eene zekere hoogte gestaagd, en zouden, gelijk het zich liet aanzien, verder gelukken. Overigens was Rusland ten allen tijde gesteed om deel te nemen aan alle maatregelen, welke tot het welzijn van dien staat zouden kunnen strekken, hoezeer het niet gelooofde, dat de onmiddelijke oprigting eener monarchie daar toe op dit oogenblik het geschiktste middel was. Het Russische kabinet gaf, luide hetzelfde dagblad, tevens kennis, dat Zijne Maj. de Keizer van Rusland besloten had, om aan den heer *Eynard* het voorschot te waarborgen, hetwelk door dien heer, op de door Griekenland gevraagde geldleening, te Parijs, gedaan werd. [Zie ons nummer 134 van het vorige jaar, *Rubriek* GRIEKENLAND.]

Met dit zakelijk medegedeelde van het Fransche nieuws, strookt eenigermate hetgeen men uit Londen, den 9 Januarij, schrijft: „ dat, namelijk, de voorbereidende maatregelen, om de kroon van Griekenland aan prins *Leopold van Saksen-Coburg* op te dragen, wel beraamd waren, doch dat er nog eenige moeijelijkheden schenen te moeten worden uit den weg geruimd, bevorens deze aangelegenheid haar volkomen beslag zoude kunnen erlangen."

Intusschen is het hier de plaats, melding te maken van een zeer belangrijk artikel, dezer dagen over dit onderwerp, in de *Gazette de France* verschenen:

„ De dagbladen, die zoo hevig uitvaren tegen de keuze van prins *Leopold van Saksen-Coburg* tot Koning van Griekenland, vergeten of kennen niet eene gebeurtenis, welke bewijst, dat de Grieken, met dezelve niet eenstemmig over hunnen toekomstigen souverein denken. Reeds in het jaar 1824, werden er, door de Grieksche afgevaardigden, die toen te Londen waren, in naam der Grieken aan dien prins voorstellen gedaan. Wij vinden deze daadzaak gebeekt in de *Britsche Moniteur*. Het *Journal des Débats* trok ze te dier tijd in twijfel; maar de Engelsche dagblad-schrijver beriep zich op de Grieksche afgevaardigden, die zich wel wachtten van deze verzekering te logenstraffen.

„ Het is alzoo middagklaar, dat de mogendheden, in deze zaak het initiatief niet zullen gehad hebben, hetwelk hun de vrijzinnige dagbladen toeschrijven. Zij zullen slechts eenen wensch, door de Grieken in 1824 uitgebragt, hebben verwezenlijkt."

TURKYE.

KONSTANTINOPEL den 10 December. De brief van Keizer NIKOLAAS, welken de graaf *Orlof* aan den Sultan heeft ter hand gesteld, bevat, zegt men, de wijzingen, welke de grootmoedige Keizer, betrekkelijk het verdrag van Andrinopel, wel wil toestaan. Ofschoon er volstrekt nog niets van de gestrektheid en uitgestrektheid dier wijzingen is uitgelekt, beweert men echter te weten, dat de Sultan er niet over voldaan is.

Sedert eene maand, hebben wij bijna onafgebroken regen, zoodat verscheidene koopvaardij-schepen, die sedert eenige weken voor deze hoofdstad ter reede liggen, hunne ladingen nog niet hebben kunnen lossen

OOSTENRIJK.

TRIESTE den 1. Januarij. Men vernoemt, dat de Turksche oorlog-schepen, die Alexandrie verlaten hebben om naar Konstantinopel terug te keeren, aanzienlijke fondsen voor den Sultan overbrengen. Men verzekert mede, dat de heer *de Ribeaupierre* Napoli di Romania niet heeft aangedaan, maar te Egina aan wal is gestapt, van waar hij een koerier aan den graaf *Capodistrias* heeft afgevaardigd. Deze, zegt men, zoude Griekenland willen verlaten, en daartoe ernstige maatregelen nemen, omdat er van nieuws de gemoederen zeer aan het gisten waren en de kuiperijen begonnen te werken. De Fransche vloot, die gedeeltelijk te Smyrna en gedeeltelijk te Egina geankerd ligt, heeft van den graaf *Guilleminot* bevel ontvangen om de Grieksche vlag te beschermen.

[In onze vorige zijn, bij de redactie der tijding uit *Weenen*, onnadenkend in de pen gebleven de woorden: uit ODESSA, *worden in het dagblad van den 19 December het navolgende gemeld*:]

(Het vervolg op den kant van deze blade.)

— Het officiele blad van dezen dag behelst eene overeenkomst tusschen ons gouvernement en die van Wurtemberg en Beijeren, gesloten, betrekkelijk den koophandel op de grenzen.

— De universiteit van Gluzen telt thans 504 studenten.

FRANKRIJK.

PARYS den 12 januarij. Z. Exc. de ambassadeur van Frankrijk te Madrid, heeft de autoriteiten van Bayonne de aanstaande aankomst in Frankrijk aangekondigd van den Koning en de Koningin van Napels. H. H. M. M. zullen de hoofdstad van Spanje den 15den Februarij verlaten en incognito reizen. (*Gazette de France.*)

— Het dagblad *de Lyon*, van Toulon, deelt de omstandigheden mede, onder welke de admiraal van Rigny, met de Fransche oorlog-schepen, die zich daar bevonden, in te schepen. [De *Courrier* verklaart, aan dat bericht geen geloof te slaan.]

— Nog leest men in *de Avisos*: „ Verscheidene dagbladen der hoofdstad hebben gemeld, dat de Pache van Egypte den heer *Champollion de jonge* beroofd had van de teekeningen, die de vrucht waren zijner geleerde werkzaamheden. Wij zijn bevoegd, dit gerucht regen te spreken, en kunnen verzekeren, dat de heer *Champollion* nog in het volle bezit is van zijne kostbare aangrijpelijke albums."

— Men meldt uit Boulogne:

„ De uitgever van het dagblad *l'Hirondelle* drukte, in zijn nummer van den 3 December, het navolgende blad. (*Het vervolg op de volgende blade.*)

DUITSCHLAND.

STUTTGARDE den 12 januarij. Bij een beweegschrift van den minister der Binnenlandsche zaken heden verschenen, worden de maatregelen voorgeschreven ter opening van de vergadering der Staten, die den 18den dezer maand zal plaats hebben.

DARMSTADT den 13 januarij. De tweede kamer der Staten hield gisteren, na eene onderbreking van drie weken, hare 22ste zitting. Zij heeft sich bezig gehouden met het ontwerpen van verscheidene rapporten, onder anderen, over de afschaffing der loterij bij klassen, en het verbod om in vreemde loterijen te spelen.

tige kennissen onder dezelfs verschillende klassen, vormt alleen de zuivere en ware verlichting, zoo wel als de kracht en waardigheid der staten. Ook heeft alle verlichte regering de inrigting van het openbaar onderwijs, als een der voornaamste voorwerpen harer zorgen beschouwd. Maar om de beste uitwerkselen voort te brengen, moeten die inrigtingen niet enkelde klassen, maar alle klassen van het volk, zelfs de laagste, omvatten. Beweren is ten dien opzigte niet schadelijk geschreven, maar er bestaat nog eene groote hinderpaal om dat doel te bereiken, de armoede, namelijk, der bijzondere onderwijzers. Niet slechts in Belgenland, maar bijna door het geheele land, belet hunne behoeftige staat grootendeels het onderwijs van het volk een werkelijk krachtig klagen."

---

eene acte van vereeniging tegen de onwillige belasting. Eenige steden namen op zich of gaven zich de last om van deur tot deur eene lijst ter onderteekening aan te bieden.

„ 's Konings prokureur te Boulogne zag in deze uitgave eene berispelijke daad om de openbare rust te stooren, en betrok den heer *Birlé*, verantwoordelijken bestuurder en drukker van den *Annotateur boulonnais*, en den heer *Verjus*, schrijver van het aangeklaagde artikel, in regten.

„ De zaak werd den 30 December voor de regtbank van correctionele policie gebragt. 's Konings prokureur betoogde in eene opmerkingswaardige redevoering, dat deze daad van eene gesardheid was om tot verachting en haat van 's Konings regering op te zetten. Hij deed eisch tot 3 maanden gevangenis en 500 fr. boeten. De regtbank heeft den 6 Januarij het oordeel uitgesproken; waarbij de gedagvaarden ontheven worden van de aanklagte."

— Te Toulon wordt de uitrusting van het schip de *Provence*, met den meest mogelijken spoed, voortgezet; het is naar den Levant bestemd, werwaarts waarschijnlijk al de schepen, die ter onze reede zijn, weldra zullen terug keeren.

Het fregat de *Cybèle*, dat sedert eenige dagen, met leeftogt beladen, naar de divisie van Mahon en Algiers vertrokken is, moet, zoo als men verzekert, den eersten admiraal *Labretonniers*, terug brengen, die het bevelhebberschap van dezelve stadie verlaat.

— „ Wij zijn gelukkig," schrijft [illegible] *Aviso de la Mediterrannée*, van den 6 Januarij, „ van geene zeer groote schaden te betreuren te hebben; de oranjeboomen alleen zullen veel hebben geleden van het ongunstige jaargetijde, en mede te Hyeres, waar het verlies aanmerkelijker is dan ergens anders. De koude is niet sterk genoeg geweest om deze boomen te dooden. De olijfboomen schijnen niet veel te hebben geleden."

— Het *Journal des Débats* deelt den volgenden brief mede, door den heer *Delandine*, een der vice-presidenten der regtbank van eersten aanleg, aan de redactie der *Gazette de Lyon* geschreven: „ Het is te onregt, dat gij in numero 5. van uwe courant, de regtbank van eersten aanleg dezer stad doet voorkomen, als van het *Journal des Débats* te hebben afgezien, bij eene gemeenschappelijke beraadslaging en uit staatkundige beweegredenen, De regtbank beraadslaagt niet, dan over hetgeen de dienst of de rucht betreft. Zij wilde slechts één dagblad behouden, en heeft de voorkeur aan den *Moniteur* gegeven, omdat dit dagblad het uitvoerigste mededeelt de wetgevende discussien, die de overheidspersonen kunnen inlichten omtrent den geest, welke bij het maken der wetten heeft geheerscht."

Hetzelfde dagblad maakt, omtrent de boodschap door den President *Jackson*, bij de opening van het congres der Vereenigde Staten, aan hetzelve ingezonden, onder meer andere, deze loffelijke aanmerking:

„ De grenscheidingen, bij het artikel van het Gendsche verdrag bepaald, zijn sedert lange jaren het voorwerp van ernstige geschillen tusschen de kabinetten van Londen en Washington geweest. Onderworpen aan de beslissing van den Koning der Nederlanden, staat het vraagstuk door deze Hooge bemiddeling te worden opgelost. De generaal *Jackson* schijnt er de uitkomst van met vertrouwen af te wachten; maar wat vooral opmerkelijk is in dat gedeelte der boodschap, is de vriendschappelijke toon, die er omtrent Engeland in heerscht, zijn die woorden van achting voor eene natie, welker naam vóór eenige jaren nog zoo onaangenaam in de ooren klonk van den Noord Amerikaan, en die zich thans zoo natuurlijk in de officiele taal van den president voordoen. En wordt het, inderdaad, niet tijd, om overal regt te doen aan die zoogenaamde nationale afkeeren; komt het niet met de waardigheid der menschelijke rede overeen, hare voortgangen uit te breiden tot het uitroeijen van dien wangunstigen wedijver, van dien haat tusschen land en land, als een afgesleetene overblijfsel uit eenen anderen leeftijd? Eenige Engelsche dagbladen, nog zeer onlangs, zoo ligtzinnig in den blaam, welken zij, ter dezer zake, over Frankrijk verspreiden, zullen, des noods, eene nuttige les kunnen trekken uit de redevoering van den generaal *Jackson*; want men spreekt, voorwaar, nog niet in Engeland van Amerika, gelijk men, daarbij, in Amerika van Engeland spreekt."

NEDERLANDEN.

BRUSSEL den 13 Januarij. Men verzekert, dat Zijne Kon. H. de Prins *van Oranje* den aanstaanden zomer niet op het kasteel van Soestdijk zal doorbrengen, maar zijn verblijf zal houden in het paleis van het Bosch, nabij den Haag, ten einde de zittingen van den Staats-Raad regelmatig te kunnen bijwonen.

LEYDEN den 17 Januarij.

OPENBAAR ONDERWIJS.

Het *Journal de Gand*, kondigt eene brochure aan, den titel voerende van: *Twee woorden over eenige voorwerpen aan de orde van den dag*. De schrijver drukt zich daar in, over het vermelde onderwerp, op de navolgende, naar ons inzien, niet minder juiste dan belangrijke wijze, aldus uit:

„ Wij vragen," schreeuwt men, „ de vrijheid van het onderwijs, omdat de grondwet ons dezelve geeft, omdat men, door ze te beperken, de heilige regten der vaderlijke magt schendt, omdat, eindelijk, die vrijheid een kostbaar goed is, en het eene dwingelandij is, ons er van te beroven.'

„ Ten eerste, is het onwaar te zeggen, dat de grondwet de vrijheid van het onderwijs gewettigd heeft. Artikel 266, het eenigste waarin er van wordt gesproken, zegt er geen woord van: „ Het openbaar onderwijs is een aanhoudend voorwerp der zorgen van het gouvernement. De Koning doet alle jaren aan de Staten-Generaal een verslag overleggen van den staat der hoogere, middelbare en lagere scholen.' Ziet daar den geheelen inhoud van het artikel. Het is dus klaarblijkelijk, dat het eerste voorwendsel van al degenen, die de vrijheid van te onderwijzen vorderen, geheel en al van grond ontbloot is. De opstellers van ons maatschappelijk verdrag hebben ongetwijfelt gedacht, dat het wijs was aan de wijsheid der regeerders de zorg over te laten om het onderwijs te regelen, naar de omstandigheden, de benoodigdheden en ten meeste welzijn van het land.

„ Beweert men met meerdere juistheid, dat de regten der vaderlijke magt geschonden worden door de vrijheid van het onderwijs te beperken? In den maatschappelijken staat zijn de regten niets dan hetgeen zij door de wetten zijn. De vaderlijke magt is, bij de Belgen geenzins hetgeen zij was bij de Romeinen. In alle tijden heeft het maatschappelijk ligchaam zich op de burgers meerdere of mindere bepaalde regten voorbehouden en dus de regten der bijzondere personen beperkt. Dit alles hangt af van het staatkundige stelsel en van de wetten, welke de natien, in hare wijsheid, oordeelen te moeten aannemen.

„ En worden nu de vorderingen der voorstanders van de vrijheid, van het onderwijs, beter geregtvaardigd uit het oogpunt van het algemeen belang, dan dat van het regt en de grondbeginsels?

„ Het algemeene belang is het *meeste welzijn van het grootste getal*, en daar het welzijn voor den mensch niet anders is, dan de voldoening van zijne benoodigdheden en van zijne wenschen, en men deze voldoening niet verkrijgt, dan met behulp van zijne vermogens, (*facultés* — ziels, ligchamelijke en maatschappelijke,) volgt er uit, dat eene zekere maat van vrijheid in het gebruik zijner vermogens in het algemeen eene voorwaarde van geluk is. Maar welke is de juiste maat van vrijheid, welke men in den maatschappelijken staat voor het grootste welzijn van het grootste getal genieten moet? Dat is het, wat onmogelijk juist te bepalen is. Wat daar en boven voor een volk goed is, is het zelden voor een ander. Er bevinden zich veelligt geen twee, voor welke dezelfde maat van vrijheid in alles goed is. Al wat men hieromtrent het stelligste kan zeggen, is, dat het misbruik aan het gebruik grenst, en dat het in het algemeen nuttig is, de vrijheid of de magt der regeerders, zoo wel als de vrijheid of de regten der geregeerden te bepalen. Dit heeft de grondwet der Nederlanden gedaan. Wij zeggen in het algemeen, want er is geen volstrekt beginsel, zelfs in het stuk der vrijheid.

„ In welken staat bevond zich het openbaar onderwijs, en, in het bijzonder, het volksonderwijs, het gewigtigste van alle, vóór dat het door de vaste en vrijzinnige hand van onze regering werd bestuurd, en toen het aan zichzelve ware overgelaten?

„ De helft der gemeenten was van schoolvertrekken verstoken, anderen hadden er slechts zeer ongemakkelijke en zeer onvoldoende; de onderwijzers in de dorpen, waar er zich bevonden, konden naauwlijks lezen, zeer weinigen konden schrijven, en bijna geen een kende de cijferkunst, waarvan men in zeer vele scholen nooit had hooren spreken; de meesten waren kosters, die zich vergenoegden, aan de kinderen den katechismus onder het bestuur van den pastoor te leeren; de scholen werden niet dan gedurende vier of vijf maanden van elk jaar bezocht; de onderwijzers, in dat beroep geen middel van bestaan vindende, waren verpligt om zich met andere bezigheden af te geven; overal heerschte de diepste onkunde, de droevigste en vernederendste vooroordeelen, naauwlijks ontmoette men hier en daar eenen boer die zijnen naam konde schrijven. Thans hebben bijna al de gemeenten eene betamelijke school. Overal zijn onderwijzers die kunnen lezen, schrijven, rekenen en opstellen, en die den ouden slenter van het individueel onderwijs, vervangen hebben, door de gelijktijdige en gezamelijke manier van onderwijzen, de eenigste welke men verstandig en nuttig op het onderwijs van eene groote menigte kinderen kan toepassen. Overal is wedijver tusschen de onderwijzers der verschillende gemeenten, en velen derzelve vinden in de uitoefening der kunst van te onderwijzen, middelen van bestaan, die hun toelaten om er zich uitsluitend en gedurende het geheele jaar aan over te geven. Om de onderwijzers of diegenen, welke naar dat beroep staan, te vormen of te volmaken, bepaaldelijk in de gelijktijdige manier van onderwijzen, is er ten minste in elke provincie, één model-school opgerigt: allen kunnen dezelve voor niets bezoeken, en een zeker getal ontvangt eene schadevergoeding voor de reiskosten en die van het verblijf, uit de fondsen van het openbaar onderwijs. Aan die schoolen is men reeds de gelukkigste uitkomsten verschuldigd. Overal heeft men gezorgd, dat het onderwijs voor niets aan de behoeftige kinderen wordt gegeven, en dat hun de boeken en noodige gerijfelijkheden niet ontbreken: ook ziet men er, bij hun eerste te school komen, met het zesde of zevende jaar, gelijk de anderen, zich oefenen in het lezen, schrijven en rekenen; en men heeft alle reden te hopen, dat, indien de tegenwoordige gang van het onderwijs niet gestoord worde, er binnen weinige jaren niet één inwoner van het koningrijk, rijk of arm, zijn zal, die niet gemeenzaam bekend is ten minste met die drie eerste takken van lager onderwijs. Het onderwijs der zedeleer wordt nergens verwaarloosd, al de lees-boeken zijn er aan toegewijd en ofschoon het onderwijs der godsdienst de zaak van de bedienaars der onderscheidene eeredienaren, vinden dezelfden overal nuttige en ijverige medehelpers in de schoolmeesters."

In het dagblad van *den Inland* vindt men eene oproeping aan de Beijersche bevolking, welke hier zeker te zijner stede komt, om, op de gronden van den heer *Donkin Curtius*, eenen verlangden algemeenen markt van onderwijs in ons Koningrijk te bestrijden:

„ De zedelijke en godsdienstige beschauwing van het volk en de verspreiding der noodzakelijke en nuttige

(*Het vervolg op den kant van deze bladz.*)

MENGELINGEN.

POGINGEN TOT HET OPHEFFEN VAN DEN ONGEHUWDEN STAAT DER ROOMSCH-KATHOLIJKE GEESTELIJKHEID IN HET GROOTHERTOGDOM *BADEN*.

(*Vervolg en slot.*)

Welke zwarigheden deze omstandigheid maken moet, en zelfs ook in dat geval nog maken moet, wanneer ook de hoogste magt in den staat, tot hare noodzakelijke medewerking hiertoe zich boven deze bedenkingen ver heffen wilde, dit alles kon den schrijver zeker niet ontgaan zijn, hoezeer hij het raadzaam vond geene vrees voor deze zwarigheden te laten blijken. Het komt om daarom waarschijnlijk voor, dat de geheerde schrijver van dit werkje zelve niet eens hoopte de zaak in eenen tijd te kunnen doorzetten, en dezelve nu slechts om zoo te spreken op het tonw wilde zetten. Men houdt het in Duitschland ook vrij algemeen daarvoor, dat de Heer Professor *Durbinger*, in menige opzigten den besten weg tot bereiking zijn doels heeft ingeslagen, maar bijna door het geheele land, elke eenigzins verstandige mensch overtuigd is, dat men met den tijd een hervormingsplan zal moeten maken, dat een harmonisch geheel uitmaakt. Doch men meent ook dat een hervormingsplan, hetwelk zoodanig zoude zijn dan eene overijlde uitkomst. Men zij dus nog benchikt en voorbereid worden, voor dat men ook maar zelfs in eenen enigen staat de afschaffing der *Celibaatswetten* voor de Katholieke Geestelijkheid kan doorzetten. Misschien kon zij voor het gehoel een Katholieks kerkgenootschap gemakkelijker dan voor een enkele staat doorgezet worden, want in het eerste geval mogt men misschien zich op het volk den in het laatste, maar de tijd die met langzamen doch zekeren tred alles voortbereidt, zal gewisselijk ook deze zaak wel allengs tot stand doen komen, en dan zal het sanderdien aan de wenschelijke mogelijkheden, die allereerst hiertoe moeten gewrocht zijn in denkbare herinnering voortleven.

(*Het vervolg op de volgende bladz.*)

NIEUWSTE ONTDEKKINGS-REIZEN IN NOORDELIJK EN CENTRAAL AFRIKA.

Er zijn te Londen in de twee jongst verloopen jaren een paar Reisverhalen ingekomen, betrekkelijk het Noordelijk- en Centraal-Afrika. De vraag die elk lezer, na onderzoek van zulke werken, zich moet voorleggen, is natuurlijk deze: Op welken trap stonden onze kundigheden, betrekkelijk Noord-Afrika *vóór* het beginnen dezer reizen? Ontwijfelbaar komt aan het Afrikaansche genootschap in Londen de verdienste toe, dat het door zijne pogingen en aanhoudend streven de bekendheid met deze landen allereerst verzuimd heeft, welke eene verhoogde waarde daardoor verkreeg, dat door een der voortreffelijkste aardbeschrijvers van onzen tijd, door *Rennell*, de gemaakte vorderingen dadelijk door nieuwe kaarten aanschouwelijk gemaakt zijn. Op deze wijze heeft zich de Geographie van dat werelddeel op onze kaarten geheel in eenen nieuwen vorm voorgedaan, wanneer men die met de oudere vergelijkt. Zoo werd allereerst door *Hornemann*, de woestijn van Barca tot Tessan, en van daar tot Tripoli bereisd, hetwelk in gelijken omvang nog door geenen lateren geschied is, hoezeer wel gedeeltelijk door *Munitoli*, door *Lyon* en anderen. Sierah, het oude Ammonium en Tessan, het land der Garamanten trad door hem uit de duisternis in het licht te voorschijn, en hadden zijne papieren van zijne verdere reis naar Bornie en tot in de nabijheid van Tombuctuus, alwaan hij in Nyffe voor het klimaat moest bezwijken, Europa mogen bereikt hebben, dan nog zoude hij altijd de eerste reiziger van het hedendaagsch Europa in Afrika geweest zijn. Door den Kaptein *Lyon* werden zijne berigten bevestigd. Tessan werd in alle rigtingen doorzocht tot aan deszelfs Zuidelijke grens bij Tegerry; en ook van meer afgelegen plaatsen werden berigten ingewonnen. En ook in het Noordwestelijk Afrika gelukte het aan eenen reiziger die kundigheden bezat, (want de verhalen van eenige avanturiers geven geen of weinig licht) om over de grenzen van het Rijk van Fez en Marokko door de woestijn tot naar Sudan door te dringen, terwijl daar en tegen in het Noordoostelijk Afrika allereerst door *Browne* het Rijk van Durfur bezocht werd. Gelukkiger was men van de Westzijde van Guinea af, alwaar het den Schot *Mungo Park* gelukte om de groote rivier, die Oostwaarts stroomt, de Jolila te bereiken, in welke hij echter op zijne tweede reis zijn dood vond, zonder de vraag over hare monden, uitwateringen of uitvloeiselen, in ooggetuigen te kunnen oplossen.

Dit waren de grenzen van onze kennis, omtrent Noord-Afrika, toen de eerste der alhier bedoelde Reisbeschrijvingen, in 1822 werd ondernomen. Het doel was, om tot in het hart van Afrika door te dringen, en om Sudan, de landen aan geene zijde der groote woestijn te doorzoeken. Nu is de vraag, hoe verre is die poging gelukt?

De reis werd ondernomen van Tripoli over Tessan naar Borneo, en van daar is dezelve voortgezet naar Haussa op de Caravanen-Chaussée, die reeds in de oudheid voor een' gedeelte bekend was. Daar van daan gaat ook het verhaal over een gedeelte van den weg van Tripoli tot Murzuk en Tessan, alwaar reeds *Hornemann* en *Lyon* zijne voorgangers waren, kort weg. Maar van Murzuk af werd, nog voor het aangaan der tweede reis naar Sudan, een uitstap Westwaarts naar Ghraat gemaakt, verwaarts nog niet een van de nieuwe reizigers gekomen was. De weg ging van Germa, drie mijlen van Oud-Germa (Garama) rijk van bronnen, zout en palmboomen. — Misschien de plaats welke de vader der geschiedenis *Herodotus*, als den zetel der Garamanten aanduidt, (de beroemde *Heeren* meent; of men niet liever *Zuila* daaronder verstaan moet.) De bewoners zijn meerendeels Tuariks; de grootste natuurmerkwaardigheid des lands is de Trona meer, die sterk met Soda bezwangerd is, een aanmerkelijk voorwerp van handel, en geheel met wormen gevuld, die men slechts door middel van het mikrooskoop zien kan. Van daar terugkomende brak nu het reisgezelschap van Murzuk op, om den togt naar de binnenlanden van Afrika voort te zetten. Tot naar Tegerry, de zuidelijke stad Tessan, volgde men nog het voetspoor van Lyon, die nopens het verdere slechts berigten ingewonnen had. De verdere weg tot op de grenzen van het rijk Bornu, is derhalve als *nieuwe* ontdekking te beschouwen. De togt ging door het land van de Tibbos naar Bilma, hunne hoofdplaats, eerst door zandwoestijnen, doch kort daarop werden het steenwegen, en dan volgden heuvels en rotsachtige bergen, zoo als *Herodotus* dezelve in het land der Atlanten beschrijft. Kiby, noordwaarts van Bilma, acht dagreizen van Agades en vierentwintig van Cashna, is de rustplaats der Caravanen, alwaar de Sultan van dezelve zijn tol voor het doorreizen doet afvorderen. Bij Bilma zijn de zoutzeeën met zuiver gercijstalliseerd zout gevuld, hetwelk in menden vervoerd wordt. Dit is de voorraadplaats vanwaar Sudan en Bornu zijn zout haalt. Niet minder dan 20,000 korven moeten in het laatst verleden jaar vandaar uitgevoerd zijn. Dit is een door de natuur zelve voorgeschreven handelsstuk, die plaats grijpen moest, sedert men in Sudan behoefte aan zout had. Bij Bilma is eene bron van het helderste zoet water; verder op begint een woestijn, alwaar geen spoor van *vegetatie* meer gevonden wordt, dertien dagreizen lang. Zoo bereikte men na vele overstane moeijelijkheden en gevaren, de stad Lari, die de grensstad van het rijk Bornu is. En hier begint met de daad de eerste hoofdschouwplaats der nieuwe ontdekkingen, het rijk Bornu. Wij bezaren van dit rijk, dewijl *Hornemann's* papieren Europa niet bereikt hadden, tot hiertoe geenerlei berigten van een' ooggetuigen, maar moesten ons met eenige vertellingen vergenoegen, zoo als dezelve bij eenige weinig onderrigte Afrikanen ingewonnen waren, welke in de *Proceedings* der *African Society* bekend gemaakt zijn.

En zoo treedt dan nu dit hoofdrijk van binnen-Afrika uit zijne duisterheid te voorschijn. Reeds de aardrijkskundige ligging van hetzelve vertoont zich anders dan dezelve op onze tot hiertoe vervaardigde geografische kaarten voorkomt. In plaats dat het op de thans bekende kaarten ten minste acht graden te verre oostwaarts geplaatst stond, weten wij nu, dat de hoofdsteden van dat rijk, Angornir en nieuw-Bilma, onder denzelfden meridiaan met Murzuk en Tessan liggen, waaruit mitsdien van zelfs voortvloeit, dat de groote handelsweg van Tripoli over Tessan naar Sudan deszelfs westelijke grenzen aanraakt.

De eerste stad tot welke men genaakte was Lari, aan de groote binnenmeer Tsaad, dien men hier allereerst te aanschouwen kreeg. De oevers waren met ontelbare vogelen bedekt, pelikanen, kraanvogels en andere, die ter naauwernood uit den weg gingen, wanneer men dezelven nabij kwam. De stad Lari heeft ongeveer 2000 inwoners; het zijn Negers. Van hier ging de weg door boschrijke landstreken naar de stad Kuka, de residentiepaats van den Sheik, die aan den Sultan van Bornu, welke in Birnie rendeert, als bevelhebber der troepen, het gezag ontweidigd had. De reizigers stonden niet weinig verbaasd, voor Kuka een korps van eenige duizend wel bereden en wel geoefende ruiterij te ontmoeten, wier bevelhebbers in geharnaste hemden, bestaande uit kettingen, gewikkeld waren, en onze reizigers tot in de stad begeleiden. Zij werden door den Sheik genadig ontvangen, verkregen verlof om het land door te reizen, en begaven zich toen naar Birnie, alwaar zij in eene plegtige audientie, den Sultan, die achter eene tralie gezeten was, voorgesteld werden. Birnie is even als Kuka eene stad van ongeveer 10,000 zielen; maar de volkrijkste stad is Angornu, waarheen zij zich dadelijk vervoegden. Deze heeft op zijn allermist 30,000 inwoners, en ligt in de nabijheid van de groote binnenmeer Tsaad, het hoofddoel hunner reis. Het rijk Bornu beeft een omvang van 10—15° Noorder breedte en 12—18° Ooster lengte van Greenwich. Het wordt ten Noorden door de woestijn, ten Oosten door de meer Tsaad, ten Zuid Oosten door de rivier Shary, welke in die meer uitstroomt, en die tot grensscheiding met het rijk Begarmie dient, in het Zuiden door den onafhankelijken staat van Mandara, die zich tot aan de Zuidelijke bergketen uitstrekt, in het Westen door Sudan begrensd. Het is echter ook waar, dat deze grenzen door de met afwisseleid geluk gevoerde oorlogen met de naburen, de beheerschers van Begarmie en Hussa, zeer weifelende zijn, en in de nieuwste tijden erger beperkt werden. De inwoners zijn aanhangers van den Islam, en wel zeer ijverige; hun rijkdom bestaat in koorn en vee; buitenlandsche handel wordt er niet veel gedreven. Het luchtgestel is ten uiterste heet, vooral van Maart tot Junij. In Mei begint de regentijd met hevige onweders; deze duurt tot tegen October, als wanneer het koelere jaargetijde een aanvang neemt. De bevolking is talrijk; men telt dertien groote steden; tien onderscheiden talen of welligt tongvallen worden in dat rijk gesproken. Een deel der inwoners, de Schuas, zijn Arabieren, en spreken zuiver Arabisch; zij verdeelen zich in stammen, die hare namen nog mede uit Egypte gebragt hebben; zij zijn een stoutsch en trouwloos volk; houden zich voornamelijk met veefokkerij bezig en worden berekend in staat te zijn om 15,000 ruiters te kunnen bijeen brengen. Wat het uiterlijke betreft hebben zij groote gelijkenis met de Zigeuners. Het hoofdvolk, de *Bornus* of *Kanowry* hebben breede aangezigten, een' grooten mond, een dikke Negerneus, witte tanden en bouge voorhoofden. Zij zijn een vreedzaam en rustig volk, zeer beleefd onderelkander; niet oorlogzuchtig, maar wraakzuchtig en diefachtig. Zij leven zeer eenvoudig; brood is onbekend, omdat er weinig tarwe en rogge groeit. Het gewoonlijkste voedingsmiddel bestaat uit eene soort van gierst, *gussub* genaamd; rijst wordt van Sudan aangebragt; Indisch koorn, katoen en indigo zijn de hoofdvoortbrengsels; de indigo is voortreffelijk; hun eenig akkerbouwgereedschap is de haak, uit ijzer van de Mandara gebergten gemaakt; de landarbeid moet meest door de vrouwen verrigt worden; de huisraad bestaat meestal uit aarden potten en houten vaatwerk; zij slapen op matten, bedekt met huiden van dieren; lederen kussens krijgt men uit Sudan; goud wordt in het land niet gevonden; de plaats van geld vervangen strepen van katoen, *gubbuk* genaamd, drie duim breed en een duim lang; drie tot vijf maken eene Rottalo, en tien Rottalos staan gelijk met een' Dollar. De regering was tot op de laatste vijftien jaren eene onbeperkte, echter *elective* monarchij. Thans is de magt in handen van den Sheik Elkunery, die het land van den druk der Fellata's bevrijdde; nogtans in plaats van zelve Sultan te worden, den Sultan *Mahomet* benoemde, die zijnen zoon *Ibrahim* tot opvolger gehad heeft, eene louteren heerschappij in naam! Aangaande een handelsverkeer voor de toekomst met Bornu, worden zeer goede raadgevingen alhier gevonden. De aardrijkskundige ontdekkingen werden deels naar het Oosten, deels naar het Westen gerigt. De eerstgemelde met oogmerk om de meer *Tsaad* te onderzoeken, hetwelk echter slechts ten deele uitvoerlijk bevonden werd, daar men de oostelijke zijde uit hoofde der betrekkingen met Begarmie niet omtrekken kon. De omvang van denzelven is dienstengevolge nog bij geene mogelijkheid te bepalen: hij neemt twee rivieren op, de *Teou* die van het Westen, en de *Shary* die van het Oosten komt; maar niet de Ioliba. Deze meer is vol van eilanden, die van een roovervolk bewoond worden, die met Kano's komen om te plonderen. De ontdekkingen naar het Zuiden werden daardoor verruimd, dat *Denham* aan eene expeditie deel nam, die Negers rooven zoude, maar welke een zeer slechten uitslag had. De troepen werden niet alleen door de Negers die zich in eene verhakking ge-

(*Het vervolg op den kant van deze blaadz.*)

Het regenwoordig rijk van Hussa is eerst door den vader den tegenwoordigen beheerschers gesticht, die zelfs grenzen, die even als in alle door-veroveringsvestigde Staten, aanvankelijk onbepaald zijn, zijn gelegen tusschen 5—18° O. lengte van Grenwich en 10—14° N. breedte. Het volk, dat het Islamismus volgt, staat onder de beheerschappij van eenen Sultan, den zoon des stichters van dit rijk, wiens naam is *Bello*. Het hoofddoel van *Clapperton* was handels-verbindtenissen aan te knoopen. Hij werd ook door den Sultan op de minzaamste wijze ontvangen, die ook veel gevoel en vaderlandsliefde voor europesche civilisatie; en verliet Sienstu-weder met de beste hoop, dat zijne pogingen in dit opzigt door eenen gewenschten uitslag zouden bekroond worden. En het was aan ook na de terugkomst in Engeland, dat deze gewenschte uitslag aanjeding gaf tot de tweede reis, tot welke hij nu overgegaan is.

De tweede reis van *Clapperton* werd opgevat met het oogmerk om deze reeds bekend gemaakte landen te doorreizen, en terugkeer van de eerste reis onderrigtingen in te winnen met de beschrijving der oostelijke bezittingen van den Sultan van Sockatoe. Hij vertrok van Kuka den 7 December 1825, en kwam den 15 December tot 16 Maart. Deze reis ging in eene wenselijke rigting (die beide reizen liggen gedeeltelijk onder gelijke breedte tusschen 12 en 13°) over de hier veel en door meer dan eene stad, onder welke Kano, die tusschen de 30 à 40000 inwoners telt, eene hoofdplaats van den Commercien handel, de geschiedenis der merkwaardigste was; hetwelk daarenbegen Cashna, welke stad door den reiziger op zijnen terugkeer bezocht werd, in verval is. *Clapperton* bleef in Sockatoo tot den 4 Mei en kwam den 4 Julij weder derwaarts terug.

(*Het vervolg op de volgende blaadz.*)

De reis door dezelve verkregen heeft te kostbaren merkwaardigheden aanleiding gegeven, dat de Engelsche regering aanstonds besloot, de reis door de landen van Nyffe, Borgoo, Yarriba, Dahomy, het Koningrijk Ashantee, Fantee, Akkim, Akkra, Aquapim, Aquamboe, Assin, Wassaw, Dinkera, Sabo, Ahanta, Dix-Cove, Commendo, Axim, Appollonia, Tahkoradee, Sestro, Cape Palmas, Grand Bassa, Montserado, Sherbro, Rio Pongas, Rio Nunez, Rio Grande, Bissao, Gambia, Senegal, Cape Blanco, Cape Bojador, Cape Nun, Cape Ghir, Cape Rhir, Cape Cantin, Tangier, Tetuan, Ceuta, Gibraltar, Malaga, Alicante, Carthagena, Almeria, Malta, Corfu, Prevesa, Patras, Zante, Cephalonia, Ithaca, Missolonghi, Lepanto, Salona, Delphi, Thebe, Athene, Negropont, Smyrna, Scio, Rhodus, Cos, Cyprus, Alexandrie, Rosetta, Cairo, Suez, Mocha, Aden, Muscat, Ormus, Bushire, Bassora, Bagdad, Mosul, Diarbekir, Aleppo, Antiochie, Latakia, Tripoli, Beyrout, Acre, Jaffa, Gaza, Jerusalem, Jericho, Jordan, Dead Sea, Bethlehem, Hebron, Beersheba, Gerar, Kadesh, Sinai, Mount Horeb, Suez, Cairo, Alexandrie, Malta, Gibraltar, Tangier, Mogador, Santa Cruz, Cape Bojador, Cape Blanco, Senegal, Gambia, Bissao, Rio Grande, Rio Nunez, Rio Pongas, Sherbro, Montserado, Cape Palmas, Grand Bassa, Sestro, Tahkoradee, Appollonia, Axim, Commendo, Dix-Cove, Ahanta, Sabo, Dinkera, Wassaw, Assin, Aquamboe, Aquapim, Akkra, Akkim, Fantee, Ashantee, Koningrijk Dahomy, Yarriba, Borgoo, Nyffe, Kano, Cashna, Sockatoo, Yaoorie, Boussa, Nyffe, Borgoo, Yarriba, Dahomy,

huizen hebben den vorm van ronde hutten of tenten. De inwoners zijn deels heidenen, deels beliiders van den Islam; zij zijn een naar het uitwendige wel beschaafd volk, en zouden niet ongenegen zijn om handel te drijven met de Europeërs, vooral in manufacturen en voorwerpen van opschik of weelde. Na eene reis van twee dagen bereikte men Bussa aan den Niger of Joliba, welke plaats alhier den naam van Quorra draagt. De stad ligt onder 10° 14' N. br. en 6° O. lengte, en is de zetel van een Sultan, met wien *Clapperton* vele verhandelingen had.

Het *vierde Hoofdstuk* bevat de reis van Bussa over de Quorra door Zeegs naar de stad Kano. De Quorra, over welke *Clapperton* in April, na zijne afreis van Bussa, met een sloep van pont, zich liet overzetten, heeft hier een rotsig bed en vormt cascades. Deze zijner maakt de grenslijn uit van het rijk Borgu, tot hetwelk Bussa behoort. De bewoners van Borgu worden dikwijls als roofzuchtig afgeschilderd.

Clapperton vertrok, dus hij alhier te kennen gemaakte, met eene voornaame en rijke weduwe, die zich naar opdrachtgeving Sultan Bello's naar Sackatoo begaf. Zeggen, zijn aanzienlijke plaatsen. Op deze eerstgenoemde werd door den Sultan Bello vriendelijk ontvangen en begeleide hem met zijne hoofdmacht naar Kano, waar de reizigers zich op zijne verzoek voor eenige weken nederzetten. *(Het vervolg op den kant van deze blade.)*

*** De MAATSCHAPPIJ DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE, zal eene openbare Vergadering houden, Vrijdag den *twee en twintigsten* Januarij 1830, 's avonds ten zeven ure, in de Stads Gehoorzaal op de Breestraat; tot welke alle beoefenaars en liefhebbers van Letteren en Wetenschap zullen worden toegelaten en bij deze worden uitgenoodigd. — De voorlezingen zullen gedaan worden door Prof H. W. Tydeman en Jr. Mr. C. Backer, van Amsterdam.

*** Onder de menigvuldige weldaden welke door Leydens Ingezetenen aan hunne arme Stadgenooten in deze strenge winter bewezen worden, kan men ook, met hartelijke dankbetuiging, loflijk, melding maken, dat bij ons Mren. Regenten van de Huiszitten- en Diaconiearmen, is ontvangen van H. H. Studenten aan de Hoogeschool alhier, eene somma van *drie honderd guldens*, waar voor aan de meest behoeftigste zijn uitgereikt, een getal van ruim *twee honderd hembden*.

Leyden den 18 Januarij 1830.

In naam van Mren Regenten voornoemd,
H. Pottum.

*** Zeer getroffen door alle de bewijzen van achting, vriendschap, trouw en zelf-opoffering, mij en de mijnen, op en sedert den voor ons noodlottigen negenden Januarij laatstleden, door zoo velen getoond, betuig ik daarvoor mijnen opregten en altijd durenden dank, en, schoon het niet noodig, zij anderen tot voorzigtigheid, of liever tot het toezien op onachtzame dienstboden aan te manen; wensche ik echter niets meerder, dan dat het ons berokkende medewerken zal, ter voorkoming van dergelijke droevige tooneelen.

LEYDEN H. J. LOGGER,
den 17 Januarij 1830. *Med. et Chir. Doctor.*

LEYDSCHE SCHOUWBURG.
Onder directie van J. H. HOEDT en W. A. BINGLEY.

Donderdag 21 *Januarij* 1830:

HET BEZOEK, of DE ZUCHT TOT UITBLINKEN, *Tooneelspel*, in vier Bedrijven, naar het Hoogduitsch. Na hetzelve: DE INTRIGUE AAN HET VENSTER, *Klucht-spel*, met *Zang*. Nooit alhier vertoond.

*** Aan een langzaam verval van krachten, ontsliep heden namiddag ten 5 ure, onze zeer waarde Bemwdeen Grootmoeder JOHANNA CATHRINA SMEETS, Wed. JAN ZUUR, in den ouderdom van 79 jaren en 2 maanden. Wat wij in deze hare overledenen nog verliezen, zullen diegenen kunnen beseffen, die met haar oprege en minzaam karakter zijn bekend geweest.

C. WYTENBURG,
LEYDEN Wed. A. ZUUR.
den 15 Januarij 1830. J. A. ZUUR.
mede uit naam mijner *Broeders*.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.
Amsterdam den 16 *Januarij* 1830.

Holland,	Werkelijke Schuld	2½ pCt.	*f* 63⅛	à	64
	Rest. Uitgestelde dito	1⅞		à	1⅛
	Kans-Biljetten	27⅛		à	28¼
	Stellen van uitgeloten dito	—		à	—
	Amortisatie-Syndic.	4½ pCt.	102	à	102⅝
	Domein Losrenten	2⅝	98⅛	à	99¼
	Handel-Maatschappij	4½	88¼	à	89¼
Frankrijk,	Inschrijving Grootb.	5	—	à	—
	Dito op dito	5	85⅛	à	85
Rusland,	bij *Hope en Comp.*	5	105	à	105⅛
	Ins. op ¼ Grootb.	6	74¾	à	75¼
Pruissen,	Obl. Neg. Londen	5	—	à	—
	dito in Londen van 1822		—	à	—
Spanje,	Obl. bij *Hope en Comp.*	5⅛ pCt.	46⅝	à	47¾
	Nieuwe geldl. van 1822		11⅞	à	12
Oostenr.,	Obl. bij *Göllen Comp.*	5	102⅜	à	103¼
	dito	4	93⅛	à	94¼
	Certificaten	2½	59⅝	à	60
	Neg. Metaliek	5	101	à	101⅛
	Dito Bank-Actien		1350	à	1360

*** *Kommissarissen en Directeur* van het NEDERLANDSCH *BRAND-WAARBORG-GENOOTSCHAP* berigten: dat de Rekeningen en Verantwoording over de beide Afdeelingen, opgemaakt en afgesloten met 31 December l. l., door de Wel-Edele Heeren

BECKER & ZOON & EVERTS, KOLFF & Comp.
DE BURLETT & PIERSON, EN
M. KISTEMAKER, WURFBAIN & Comp.

zijn nagezien en goedgekeurd, en ter visie leggen ten kantore van den Directeur, Groenenburgwal, N°. 2.

Dat, ter voldoening aan het verlangen van verscheidene Deelhebbers, de Rekeningen en Verantwoording over beide Afdeelingen voortaan 's jaarlijks met 31 December zullen worden opgemaakt en gesloten; en voorts dat de deelnemingen voortdurend, en in het afgeloopen jaar wederom aanzienlijk zijn toegenomen, en gevolglijk deze Instelling zich in een bloeijenden staat bevindt.

Amsterdam, 14 Januarij 1830.

A. HORSTMAN,
P. J. AMESHOFF, } *Kommissarissen.*
J. PASSAVANT,
J. F. GEORGY, *Directeur.*

Ter deelneming in het bovenstaand Genootschap, vervoege men zich te Leyden bij de Heeren P. HEMELRYK & Zoon; en te Oudshoorn bij den Heer S. PIER.

*** Ten Kantore van NEHEMIA NATHANS op den Nieuwen Rijn bij de Vischbrug te Leyden, zijn voor de Eerste Klasse der 148*ste Kon. Ned.* LOTERIJ te bekomen Heele en Gedeelten, zoo klassikaal als doorgefourneerde LOTEN, prijs-courant; waarvan de Trekking geschied op Heden over acht dagen.

*** Ten Kantore van D. J. LE NOBEL, op de Haarlemstraat, Wijk N°. [illegible], te Leyden, zijn weder voor de 148*ste Kon. Ned.* LOTERIJ te bekomen: Heele, Halve en Gedeelten van LOTEN, volgens prijscourant. De Trekking begint op aanstande Maandag den 25 dezer.

*** UIT DE HAND TE KOOP, tegen Mei 1830: Een BUITEN-PLAATSJE, staande en gelegen te Warmond aan de rivier de Lede, voorzien van zeven Kamers, waarvan vijf behangen, Provisie-kamer, goede Kenken en Kelder. Te bevragen bij J. OUDSHOORN, Mr. *Timmerman* aldaar. Brieven *franco*.

*** PUBLIEKE VERKOOPING, *om contant geld*.

Op Vrijdag den twee en twintigsten Januarij 1830, des morgens ten tien ure, zal door den Deurwaarder HENDRIK JOHANNESZ. KNYFF, te Katwijk aan den Rijn, voor het huis gemerkt N°. 113, op requisitie van den Heer JOHANNES DE HAAN, *provisioneel Syndic* in het faillissement van MATTHYS KROONRAAD, *Brood- en Koekbakker* te Katwijk aan den Rijn, worden overgegaan tot den verkoop, *om contant geld*, der Opstand eener BROOD- en KOEKBAKKERS WINKEL, kortelings geheel nieuw aangelegd; alsmede alle de GEREEDSCHAPPEN tot eene Brood- en Koekbakkerij behoorende, en eindelijk eenige MEUBILEN en HUISRAAD, bestaande in een Bureau, Stoelen, Tafels, Spiegels, Bedden, en wat meer te koop zal worden aangeboden; alles dags vóór de Verkooping, van des morgens tien tot des namiddags drie ure, te bezigtigen.

Zegt het voort.

Sedert onze laatste is in Texel alles gepasseerd. Volgens rapport van den 16den dezer is met het schip *Zeemanshoop*, Kapt. P. Kney, den 20 September van Batavia vertrokken, doch te Donveer aan den wal gezet en van daar is Amsterdam ingekomen. Voorts zijn vertrokken, naar hunne bestemmingen, de schepen *de Nederlanden*, Kapt. A. L. Stoppelaar, van Batavia, *Hendrik en Elisabeth*, Kapt. P. J. Vlieger, van Batavia, *Cornelia Sophia*, Kapt. D. Teenwelt, van Batavia, *Mid. Tamar*, Kapt. D. [illegible], van Batavia, *Noord*, Kapt. J. Dijk, naar Batavia, *de Gebroeders*, Kapt. J. Ingeman, naar Batavia, *Alexander*, Kapt. [illegible], naar Batavia, *Wilhelmina*, Kapt. [illegible], naar Batavia, *Vertrek*, Kapt. [illegible], naar Batavia, *Amsterdam*, Kapt. [illegible], naar Batavia, *Vooruit*, Kapt. [illegible], naar Batavia, *Vrijheid*, Kapt. [illegible], naar Batavia, *Antwerpen*, Kapt. [illegible], naar Batavia.

Te Leijden bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, op de Breedestraat.